

Asia: VN/3799/2024

Luonnos hallituksen esitykseksi laiksi kolmansien maiden kansalaisten maahantulon ja oleskelun edellytyksistä tutkimuksen, opiskelun, työharjoittelun ja vapaaehtoistoiminnan perusteella annetun lain muuttamisesta

Lausunnonantajan lausunto

Voitte kirjoittaa lausuntonne alla olevaan tekstikenttään

Tampereen ammattikorkeakoulu kiittää mahdollisuudesta lausua valmisteltuun lakiluonnokseen.

Tampereen ammattikorkeakoulu (TAMK) pitää esityksen tavoitetta varmistaa kansainvälisten opiskelijoiden riittävä toimeentulo lähtökohtaisesti perusteltuna. Riittävä taloudellinen turva tukee opiskelua, opintojen etenemistä, valmistumista sekä työllistymistä Suomeen. TAMK pitää tärkeänä, että sääntelyn tavoitteena on järjestelmän uskottavuus ja väärinkäytösten ehkäisy, mutta korostaa samalla, että sääntelyn tulee olla oikeasuhtaista ja ottaa huomioon opiskelijoiden yksilölliset elämäntilanteet. Lisäksi pitäisimme hyvänä vaihtoehtona, että esimerkiksi Saksassa käytössä olevan sulkutilimallin käyttöönottoa selvitetäisiin.

Esityksessä ehdotetut toimenpiteet voivat muodostua kohtuuttomiksi tilanteissa, joissa opiskelijan taloudelliset vaikeudet ovat luonteeltaan tilapäisiä, äkillisiä ja opiskelijan vaikutusmahdollisuuksien ulkopuolella. Tällaisia tilanteita voivat olla esimerkiksi opiskelijan tai perheenjäsenen sairastuminen, muutokset perhetilanteessa sekä varojen siirtoon liittyvät tilapäiset tekniset tai hallinnolliset ongelmat. Näissä tilanteissa toimeentulotuen lyhytaikainen käyttö ei TAMKin näkemyksen mukaan saisi automaattisesti johtaa oleskeluluvan peruuttamiseen tai kielteiseen harkintaan, mikäli opiskelija kykenee korjaamaan tilanteensa. Automaattinen kielteinen päätös tällaisissa poikkeustilanteissa olisi kohtuuton ja voisi johtaa yksittäisen opiskelijan kannalta suhteettomiin seurauksiin.

Mikäli sääntelyä muutetaan, muutokset tulee kirjata selkeästi oleskelulupien ehtoihin ja lupapäätöksiin siten, ettei opiskelijoille synny epäselvyyttä toimeentuloedellytyksistä tai niihin kohdistuvista muutoksista. TAMK pitää tärkeänä, että mahdolliset muutokset koskevat vain uusia opiskelijoita, eikä jo opintonsa aloittaneisiin opiskelijoihin sovelleta uusia toimeentuloedellytyksiä

takautuvasti. Takautuva soveltaminen heikentäisi oikeusvarmuutta ja opiskelijoiden luottamusta viranomaispäätöksiin.

TAMK korostaa, että mahdollisista sääntelymuutoksista tiedottamisen tulee olla viranomaisten vastuulla keskitetysti. Lakimuutos on luonteeltaan viranomaissääntelyä, ja sen toimeenpanon tulee olla keskitettyä. Korkeakouluja ei tule asettaa vastuuseen viranomaispäätöksiin liittyvästä tiedottamisesta, vaan opiskelijoiden on saatava yhdenmukaista, ajantasaista ja oikea-aikaista tietoa suoraan toimivaltaisilta viranomaisilta.

Lisäksi esityksessä tarvitaan selvennystä siihen, mikä viranomainen vastaa jatkossa toimeentulon seurantaan liittyvistä toimenpiteistä. Seuranta ei saa kuulua korkeakouluille, eikä korkeakouluja tule velvoittaa keräämään tai arvioimaan opiskelijoiden taloudellisia tietoja, vaan vastuut ja menettelytavat tulee määritellä täsmällisesti sääntelyn toimeenpanon yhteydessä.

TAMK katsoo, että sääntelyn valmistelussa ja toimeenpanossa tulee kaikissa tilanteissa pitää keskiössä opiskelijoiden hyvinvointi, opintojen sujuva eteneminen sekä työllistyminen osaamista vastaaviin tehtäviin Suomessa. Oikeasuhtainen, selkeä ja ennakoitava sääntely tukee sekä opiskelijoiden että korkeakoulujen mahdollisuuksia toimia vastuullisesti ja pitkäjänteisesti.

Komulainen Katja
Tampereen ammattikorkeakoulu